
Palachova cena za práci o studentech Jednoty bratrské

Palachova cena za práci o studentech Jednoty bratrské

Květnové zasedání vědecké rady Filozofické fakulty UK mělo hned jako druhý bod programu uvedeno „Předání Ceny Jana Palacha studentce Mgr. Markétě Růčkové“. Tato jediná oficiální fakultní cena se každoročně uděluje za vynikající samostatnou publikační činnost, za mimořádný přínos ročníkové, bakalářské či magisterské diplomní práce nebo za výraznou společenskou aktivitu zvyšující prestiž UK.

Markéta Růčková navštěvuje první ročník interního postgraduálního studia na katedře pomocných věd historických a archivního studia FF UK. Vloni zde obhájila diplomovou práci na téma Studenti Jednoty bratrské na počátku 17. století, za niž získala prestižní Cenu Jana Palacha.

Jak jste se k tomuto tématu vlastně dostala?

Dá se říct, že jako slepý k houslím. Prameny, z nichž jsem vycházela, se našly až v roce 2006. Na počátku roku 2007 se konala výstava těchto pramenů v Mladé Boleslavi, na niž se jeli podívat vyučující z naší katedry. Ti mi pak dali doporučení, že nové materiály by bylo možné zpracovat jako diplomovou práci.

Můžete konkretizovat, jaké materiály se našly?

Jsou to zcela unikátní materiály zachycující dění v Jednotě bratrské, neboť zatím o tom existovaly jen velmi strohé zmínky. Doposud se šlo opřít jen o Akta Jednoty bratrské, která ovšem sahají pouze do roku 1589. Právě nález tzv. archivu Matouše Konečného přináší nové informace z let jeho biskupského působení (1610-1618).

Kde k tak významnému objevu došlo?

Když se rekonstruoval bývalý klášter Na Karmeli v Mladé Boleslavi, tak stavební dělníci našli v prvním patře pod podlahou dvě truhličky a v nich uložené písemnosti.

Jak byly zachovalé?

Byly ve velmi dobrém stavu, k čemuž přispělo suché prostředí kláštera a to, že písemnosti byly svázané v balíčcích. Restaurátorská zpráva potvrdila, že kromě občasné degradace inkoustu jsou listy ve výborném stavu.

Měla jste problémy s čitelností rukopisů?

Korespondence studentů je většinou latinská a studenti se převážně snažili psát čitelně. Horší je to s korespondencí pedagogů, tam už některá písmenka nešla rozlišit. Ostatní korespondence biskupská, kterou psali biskupové Matouši Konečnému, je relativně dobře čitelná.

V jakých jazycích materiály byly?

Převážně v češtině. Ale studenti museli ukazovat, že něco umějí, tak ti psali dopisy latinsky, výjimkou je jen jeden dopis v řečtině.

Studenti Jednoty bratrské byli z dnešního pohledu vlastně „Erasmáci“. Dostávali stipendium, které museli přesně vyúčtovat. Nepsali tedy jen dopisy, ale i rejstříky s vyúčtováním, které byly v češtině.

Jak jste svou práci pojala – jednalo se o ediční zpracování písemností nebo jste se snažila zjistit něco o době vzniku dopisů?

Protože se jednalo o ojedinělý materiál z raného novověku, bylo mým úkolem korespondenci celkově zanalyzovat a edičně zpřístupnit. Samotné dopisy studentů ovšem moc neřeknou, protože když to zkrátím, tak se odehrávají v duchu „Milý pane otče, děkuji za poslaný dopis, mám se dobře, pilně studuji, pošlete mi prosím peníze, pozdravujte doma.“ K tomu, aby se člověk z dopisů něco dozvěděl, musí „číst mezi řádky“. Některé informace se daly vyčíst i z biskupské korespondence, pár informací se dalo použít z různých štambugů či starých tisků. Na základě toho jsem zrekonstruovala, jaký mohl být život studentů.

A jaký byl studentský život na začátku 17. století?

Budoucí kněží Jednoty bratrské byli vychováni velmi přísně, kontrolováni byli i na svých zahraničních cestách. Co konkrétně prováděli, se už nedozvíme, ale pravděpodobně při pobytu v cizině měli režim volnější než tady v Čechách.

Jaké téma jste si zvolila pro svou disertační práci?

Bohužel prameny už nedovolují přesně v tomto tématu pokračovat. Proto jsem si jako téma disertační práce zvolila knihovny Jednoty bratrské na přelomu 16. a 17. století. Základem jsou dva katalogy, které se rovněž našly v Mladé Boleslavi, a dále katalog knihovny Jednoty bratrské v Kralicích. Knihovny samotné zachovány nejsou, čerpat tedy můžu jen z katalogů. Cílem bude rekonstrukce knihoven a porovnání s jinými knihovnami, např. utrakvistických kněží.

O Ceně Jana Palacha

Cena je udělována za vynikající samostatnou publikační činnost (včetně překladů), za mimořádný přínos ročníkové, bakalářské či magisterské diplomní práce nebo i za výraznou společenskou aktivitu zvyšující prestiž Univerzity Karlovy, Filozofické fakulty. Je to jediná oficiální fakultní cena. Jejím smyslem je připomenout památku Jana Palacha. Uděluje se řádnému studentovi Filozofické fakulty, který v době nominace nepřesáhne 26 let věku. S udělením ceny je spojena odměna v částce 20 000,- Kč. Návrh může podat každý člen akademické obce FF UK (učitelé i posluchači).

(Lucie Kettnerová)